

Наукова спадщина і наукова школа професора Ярослава Жупанського

Василь ДЖАМАН^{1*} <https://orcid.org/0000-0002-9188-3325>
Ярослав ДЖАМАН^{1**} <https://orcid.org/0000-0003-0471-15X>

УДК 911.3: 312

АНАЛІТИЧНА СТАТТЯ

¹Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
кафедра географії України та регіоналістики

Листування – *v.dzhaman@chnu.edu.ua; **y.dzhaman@chnu.edu.ua

Ключові слова: наукова спадщина, наукова школа, географічні науки, кандидат і доктор наук, науковий керівник, картограф, географ, Ярослав Жупанський.

Анотація: Розглянуто тематику (основні проблеми дослідження) наукової спадщини професора Ярослава Жупанського. Вказані теми його дисертаційних робіт (кандидатської та докторської), а також тематика дисертацій його аспірантів, здобувачів, докторантів і наступних наукових послідовників. Названі прізвища на «дереві підготовки наукових кадрів» професором Я. Жупанським і його послідовниками – всього 10 докторів і 30 кандидатів наук.

1. ВСТУП

Географічна наука і вища освіта в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича має давню історію. Вона була започаткована майже 150 років тому – в 1876-1877 навчальному році і пройшла складний шлях свого розвитку ([Заячук та ін. 2025](#)). Впродовж тривалого часу вона розвивалася за умов відсутності своїх місцевих наукових кадрів. Так, протягом австрійського періоду (1876 – 1918 рр.) Чернівецький університет був німецьким за складом професорського колективу. В румунський час (1918 – 1940 рр.) викладання здійснювалося румунською мовою і значна частина провідних австрійських професорів покинули університет, що послабило науковий потенціал, а вакантні місця були укомплектовані викладачами-румунками – випускниками Бухарестського, Ясського і Чернівецького університетів. Впродовж першої половини радянського періоду (1940 р. – середина 1960-х років) професорсько-викладацький склад географічного факультету укомплектовувався фахівцями з інших географічних центрів України і колишнього СРСР. Підготовці місцевих наукових кадрів (кандидатів і докторів наук) не приділялося належної уваги.

Значно змінилася кадрова політика в другій половині радянського періоду (середина 1960-х років – 1991 р.), коли колективи кафедр (особливо кафедри економічної географії) почали оновлюватися своїми випускниками – місцевими вихідцями. Виразним прикладом цієї когорти виступає Жупанський Ярослав Іванович (народився 27 червня 1934 р. на Прикарпатті в селі Перерові поблизу Коломиї – помер 15 березня 2009 р. у Чернівцях) – відомий український картограф і економіко-географ.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Наукова спадщина професора Ярослава Жупанського частково проаналізована в наукових публікаціях його учнів. Зокрема:

- В. Джаман розкрив вклад Я. Жупанського в дослідженні історичних особливостей розвитку географічної науки в Україні (стаття «Ярослав Жупанський та історія географії в Україні» опублікована в «Науковому віснику Чернівецького університету, випуск 460: Географія» (2009 р.) і доповідь на міжнародній науковій конференції «Українська історична географія та історія географії в Україні» (м. Чернівці, 7 - 10 жовтня 2009 р.);

- В. Джаман, М. Заячук, В. Круль, М. Потокій, Я. Скрипник, П. Сухий опублікували у Всеукраїнському науково-теоретичному часописі «Історія української географії, випуск 23» (2011 р.) статтю «Ярослав Жупанський: віхи науково-педагогічної діяльності»;

- В. Джаман, В. Круль, В. Руденко, П. Сухий виступили з колективною доповіддю «Постать і наукова спадщина Я. І. Жупанського» на міжнародній науково-практичній конференції «Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика», присвяченій 25-річчю створення кафедри географії України та регіоналістики і 80-річчю з дня народження професора Ярослава Жупанського (м. Чернівці, 9 - 11 жовтня 2014 р.);

- Про науково-педагогічну діяльність професора Ярослава Жупанського доповіли: а) В. Джаман, М. Заячук, В. Круль, М. Потокій, П. Сухий на міжнародній науково-практичній конференції «Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика», присвяченій 30-річчю відкриття кафедри географії України та регіоналістики і 80-річчю утворення Чернівецької області (м. Чернівці, 7 – 9 травня 2020 р.) ([Джаман та ін. 2020](#)); б) В. Джаман, М. Заячук, П. Сухий на міжнародній науково-практичній конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика», присвяченій 90-річчю з дня народження професора Ярослава Жупанського (м. Чернівці, 16 – 18 травня 2024 р.) ([Джаман та ін. 2024](#)).

Про «Наукову школу професора Ярослава Жупанського» була доповідь В. Джамана і Я. Джамана на міжнародній науково-практичній конференції «Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика», присвяченій 150-річчю заснування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та 35-річчю створення кафедри Географії України та регіоналістики (м. Чернівці, 31 жовтня – 2 листопада 2025 р.) ([Джаман та ін. 2025](#)).

Мета цієї публікації – оцінити внесок професора Ярослава Жупанського у географічну науку як науковця (через аналіз його наукової спадщини) і організатора науки та підготовку наукових кадрів (через формування наукової школи).

3. МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Багатогранність наукової тематики і наукових доробок професора Ярослава Жупанського сприяла застосуванню системно-структурного методу дослідження, що дозволило: а) згрупувати і виділити основні наукові напрями його наукової спадщини: географія промисловості та виробничо-територіальних комплексів, соціально-економічна картографія, географія населення і використання трудових ресурсів, історія географічної науки, методика викладання географії в середній та вищій школі, географічне краєзнавство; б) визначити групи наукових тем дисертаційних робіт його аспірантів і здобувачів за різними напрямками (шифрами) географічної науки: економічна та соціальна географія, фізична географія і ландшафтознавство, конструктивна географія і раціональне природокористування, географічна картографія, а також територіальні комплекси та системи (економічні науки), що дозволило визначити загальну тематику наукової школи. Були використані також загальнонаукові (літературний, узагальнення, порівняльний) і конкретно-наукові (графічний, ретроспективного аналізу) методи дослідження.

В. Джаман, Я. Джаман

Наукова спадщина і наукова школа професора Ярослава Жупанського

Інформаційною базою цього дослідження були бібліографічні матеріали професора Ярослава Івановича Жупанського і його наукових учнів та послідовників.

4. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Після закінчення географічного факультету Чернівецького державного університету (у 1956 р.) Ярослав Жупанський рік працював вчителем географії і два роки – начальником відділу промисловості Станіславського (тепер Івано-Франківського) обласного статистичного управління. У 1959 році Ярослав Іванович вступає до аспірантури і весь його подальший творчий шлях пов'язаний з географічним факультетом Чернівецького університету.

Перша наукова праця Я. Жупанського «Деякі питання географії населення Путильського району Чернівецької області» була опублікована у «Науковому щорічнику Чернівецького державного університету за 1956 рік» у співавторстві з Є. Мироною ще до вступу в аспірантуру, як результат курсової роботи. Але робота в статистичному управлінні та володіння значною інформаційною базою про обсяги і географію промислового виробництва, бажання виявити причинно-наслідкові зв'язки явищ і процесів зумовили вибір теми дослідження кандидатської дисертації «Географія промисловості Івано-Франківської області УРСР». Науковим керівником дисертаційної роботи був доцент Володимир Оникієнко, який очолював кафедру економічної географії в 1952 – 1961 роках, а після переїзду до Києва, новим завідувачем кафедри (впродовж 1961 – 1965 років) і науковим керівником аспіранта Ярослава Жупанського став професор Борис Вишневецький. Захист кандидатської дисертації відбувся в 1964 році в Київському державному університеті імені Тараса Шевченка.

Після захисту дисертації Я. Жупанський ще продовжував досліджувати географію окремих галузей промисловості, але новою науковою проблемою його досліджень стала комплексологія і картографія. Тому подальший науковий пошук був присвячений темі «Дослідження виробничо-територіальних комплексів картографічним методом (проблеми, методика, застосування)», що стала дисертацією на здобуття наукового ступеня доктора географічних наук, яку Ярослав Іванович захистив у відділенні географії Інституту геофізики АН України в 1981 р. Вагомою науковою працею стала публікація монографії «Виробничо-територіальні комплекси та їх картографування» (Львів: Вища школа, 1975) ([Жупанський1975](#)).

Картографія цікавила Ярослава Івановича не тільки як наука, але й як навчальна дисципліна і практичні розробки. Тому його теоретико-методичні й прикладні картографічні доробки втілились у посібнику «Соціально-економічна картографія» (два видання: Чернівці, 1996 і Тернопіль, 1997 – у співавторстві) ([Жупанський та ін. 1996](#)); рукописному «Атласі господарського комплексу Чернівецької області» (1993 р.) та «Навчально-краєзнавчому атласі Чернівецької області» (2000 р.), де він автор і головний редактор; численних статтях, картах, виступах на наукових семінарах, конференціях тощо.

Професор Ярослав Жупанський добре знав як дослідник історії географії в Україні. Фінальним результатом вивчення цієї складної проблеми стали два видання фундаментального навчального посібника «Історія географії в Україні» (перше видання – Львів, 1997; друге – Київ, 2006) ([Жупанський1997](#)).

Ярослав Іванович Жупанський прийняв активну участь у відродженні українського географічного краєзнавства. Він і його учні (аспіранти, здобувачі) визначили теоретико-методологічні засади і структуру національного географічного краєзнавства, здійснили просторову ієрархізацію українських етнічних земель тощо. Як підсумок, захист кандидатської дисертації на тему краєзнавчі особливості географічних процесів заселення історико-географічного краю Галичини (В. Круль).

Важливою складовою науково-методичної діяльності професора Я. Жупанського була вузівська і шкільна географія та методика її викладання і навчання. На теренах усієї України виділяються: 1) навчальний посібник з вивчення «своєї області», структуру якого розробив Ярослав Іванович – «Географія Чернівецької області» (1993), він є і редактором цього видання ([Жупанський 1993](#)); 2) навчальний підручник «Географія рідного краю. Чернівецька область» (1999, 2000, 2002, 2003), виданий у співавторстві ([Жупанський та ін. 1999](#)); 3) «Словник термінів і понять з географії» (2006) ([Жупанський 2006](#)); 4) шкільні робочі зошити з географії, видані у співавторстві з вчителями-методистами.

Отже, професор Ярослав Жупанський працював за різноманітними напрямками географічної науки: географія промисловості і виробничо-територіальних комплексів, соціально-економічна картографія, історія географічної науки, географічне краєзнавство, географія населення і трудових ресурсів, методика викладання географії в середній та вищій школі ([Джаман та ін. 2024](#)), є автором понад 300 наукових праць.

Значну увагу Ярослав Іванович приділяв підготовці наукових кадрів, чим зробив вагомий внесок у майбутній розвиток географічної науки. За його керівництвом захищено 17 кандидатських дисертацій за різними напрямками географічної науки:

- соціально-економічної географії: *Василь Джаман* «Маятникові трудові поїздки та використання робочої сили в регіоні (на прикладі Чернівецької області)» (1987 р.), *Володимир Лажнік* «Методика кількісної оцінки економіко-географічного положення географічних об'єктів на мікрорівні» (1995 р.), *Володимир Круль* «Краєзнавче дослідження географічних процесів заселення Галичини» (1996 р.), *Петро Сухий* «Спеціалізація сільськогосподарського виробництва в умовах переходу до ринку (географічні умови формування на прикладі Чернівецької області)» (1999 р.), *Мирослав Заячук* «Географо-екологічні аспекти функціонування сільськогосподарського виробництва обласного регіону» (2000 р.), *Оксана Романець* «Міграції та їх вплив на динаміку населення і трудових ресурсів обласного регіону» (2000 р.), *Сергій Греков* «Географічні особливості сільськогосподарського виробництва в особистих селянських господарствах Чернівецької області» (2007 р.), *Оксана Заячук* «Територіальна організація освітньо-виховного комплексу Чернівецької області» (2011 р., науковий співкерівник – професор В. Джаман), *Ярослава Атаманюк* «Рекреаційна система Івано-Франківської області (краєзнавчо-картографічний аналіз)» (2012 р., науковий співкерівник – професор В. Джаман);

- фізичної географії і ландшафтознавства: *Олена Лясота* «Ландшафтно-географічні основи формування територіально-рекреаційних систем (на прикладі Хмельницької області)» (1988 р.), *Петро Чернега* «Структура передгірських ландшафтів Буковинського Передкарпаття, проблеми оптимізації» (1995 р., науковий співкерівник – професор В. Гуцуляк), *Жанна Бучко* «Естетичні якості ландшафтів у контексті використання та збереження гуманістичного ресурсного потенціалу регіону» (2002 р.);

- конструктивної географії і раціонального природокористування: *Світлана Дутчак* «Туристсько-рекреаційні ресурси ландшафтів (на прикладі території Чернівецької області)» (2008 р.), *Ігор Березка* «Морфометричний аналіз басейну річки Сірет та оцінка антропогенного навантаження з метою прогнозування несприятливих процесів» (2012 р., науковий співкерівник – професор П. Сухий);

- географічної картографії: *Михайло Потокій* «Картографічні дослідження екологічної ситуації в міжгалузевій виробничо-територіальній системі (на прикладі буряко-цукрового комплексу Тернопільської області)» (1996 р.), *Сергій Білокриницький* «Картографо-геодезичне забезпечення земельно-кадастрових робіт в регіоні (проблеми, методика, застосування)» (2003 р.);

- територіальних комплексів та систем (08.10.02 – економічні науки): *Микола Жук* «Економіко-екологічні проблеми розвитку будівельного комплексу (на прикладі Чернівецької області)» (1995 р.).

Ярослав Іванович Жупанський був науковим консультантом 2 докторських дисертацій: *Володимира Круля* «Ретроспективно-географічний аналіз поселень Західної України» (2006 р.) і *Петра Сухого* «Формування та розвиток агропродовольчого комплексу Західноукраїнського регіону (суспільно-географічний аналіз)» (2009 р.), які були захищені у спеціалізованій вченій раді Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Четверо вихованців професора Ярослава Жупанського – кандидатів наук захистили дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук: *Василь Джаман* «Регіональні системи розселення: демогеографічний аналіз (на прикладі Західного регіону України)», науковий консультант – професор С. Ішук (2004 р.); *Мирослав Заячук* «Формування та геопросторова організація фермерства України (теорія та практика суспільно-географічних досліджень)», науковий консультант – професор В. Руденко (2016 р.); *Жанна Бучко* «Транскордонні рекреаційно-туристичні комплекси України: методологія досліджень та пріоритети розвитку», науковий консультант – професор В. Руденко (2019 р.); *Микола Жук* «Економічні механізми посилення експортної орієнтації виробничо-ресурсного потенціалу Карпатського регіону», науковий консультант – професор М. Долішній (2003 р.).

На «дереві підготовки наукових кадрів» професора Я. Жупанського «пагони» першого порядку представлені 6 докторами і 11 кандидатами наук (див. рис. 1). Тому можна констатувати, що Ярослав Іванович створив наукову школу «картографічного моделювання та дослідження суспільно-географічних комплексів».

Наукові ідеї, закладені Ярославом Івановичем, продовжують розвивати його послідовники. Зокрема, професор Василь Джаман (обирався зав. кафедри географії України та регіоналістики, деканом географічного факультету) досліджує територіальні особливості демографічних процесів і демографічної ситуації в Україні, географію міграцій населення, формування і територіальну організацію систем розселення, регіональні проблеми етногеографії етноконтактних зон. Під його керівництвом виконано 8 кандидатських дисертаційних робіт: *Іван Костащук* «Географічні особливості формування національної структури населення в етноконтактних зонах (на прикладі Чернівецької області)» (2006 р.), *Наталія Заблотовська* «Демогеографічні процеси в регіоні центрального Поділля (на прикладі Хмельницької області)» (2010 р.), *Віталій Печенюк* «Земельні ресурси Чернівецької області (суспільно-географічний аналіз)» (2010 р.), *Оксана Заячук* «Територіальна організація освітньо-виховного комплексу Чернівецької області» (2011 р., науковий співкерівник – професор Я. Жупанський), *Павло Колядинський* «Територіально-функціональна організація та стратегія розвитку великого міста (на прикладі міста Чернівці)» (2012 р.), *Ярослава Атаманюк* «Рекреаційна система Івано-Франківської області (краєзнавчо-картографічний аналіз)» (2012 р., науковий співкерівник – професор Я. Жупанський), *ДорінДумітраш* «Еколого-демогеографічна оцінка українсько-румунського прикордоння (на прикладі Чернівецької області та Сучавського повіту)» (2013 р.), *Петро Мручковський* «Етнічна структура населення Західноукраїнського регіону (суспільно-географічний аналіз)» (2018 р.). Професор В. Джаман був науковим консультантом дисертаційного дослідження на здобуття наукового ступеня доктора географічних наук *Івана Костащука* «Формування релігійного простору та його вплив на суспільні процеси» (2019 р.).

Професор Володимир Круль (обирався зав. кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії) вивчав проблеми географічного краєзнавства, історичної географії, зокрема провів ретроспективно-географічне дослідження поселень західного регіону України. Підготував 7 кандидатів географічних наук: *Дарія Холявчук* «Рекреаційний потенціал ландшафтів долини середнього Дністра» (2011 р.) (Д. Холявчук захистила дисертацію на

здобуття наукового ступеня доктора географічних наук «Зміни клімату та їхнє відображення у ландшафтних регіонах Карпат впродовж останнього тисячоліття», науковий консультант – професор Н. Герасименко (2025 р.). Роман Гищук «Ретроспективна екістично-етнічна оцінка заселення території Івано-Франківської області» (2011).

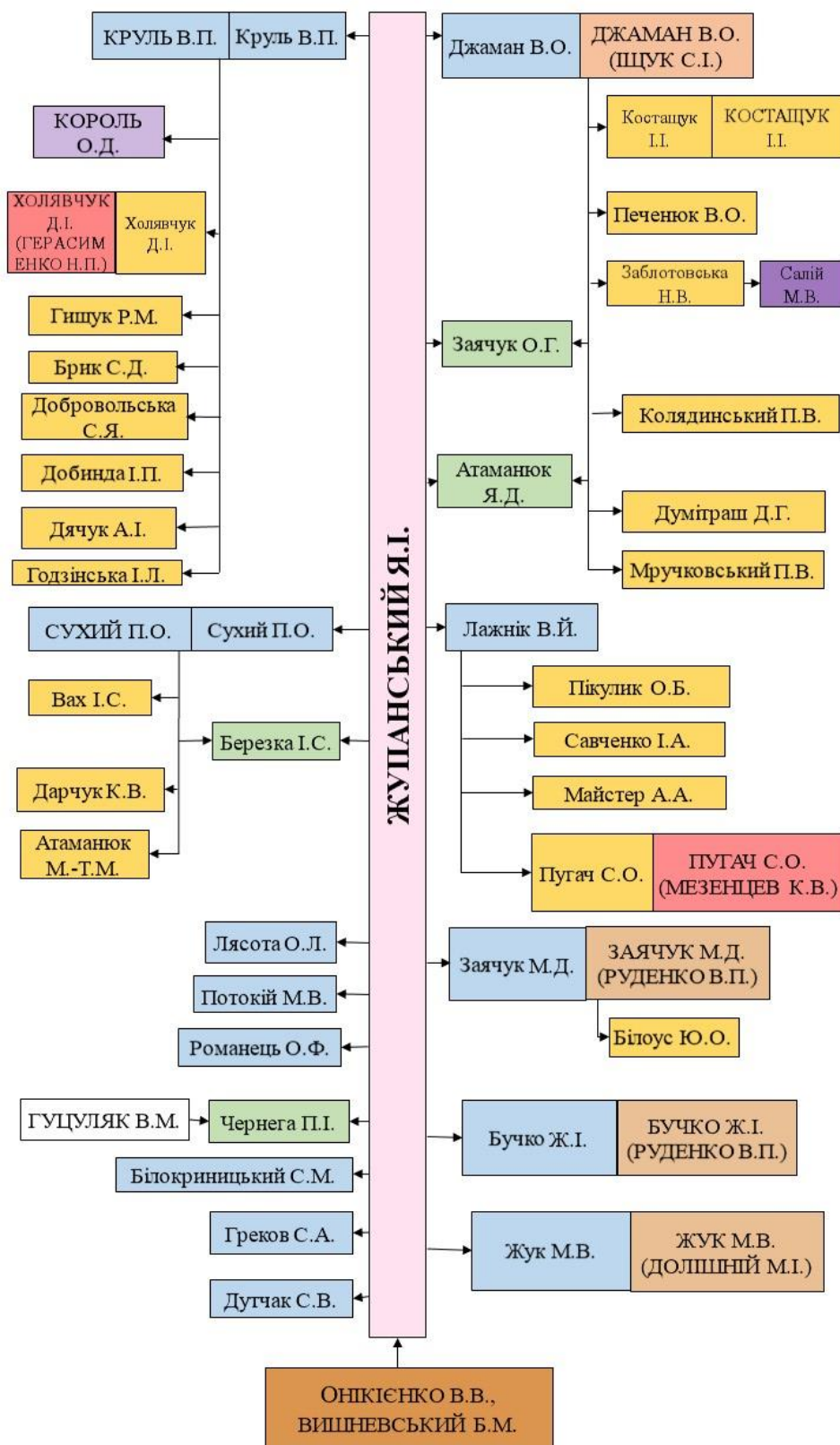

Рис. 1. «Дерево» підготовки наукових кадрів професора Я. Жупанського.

В.Джаман, Я. Джаман

Наукова спадщина і наукова школа професора Ярослава Жупанського

Степан Брик «Давні німецькі поселення на території Західної України: ретроспективно-географічний аналіз» (2012 р.), *Світлана Добровольська* «Ретроспективно-географічні особливості заселення і поселенської організації території каньйонної долини Дністра» (2013 р.), *Ірина Добинда* «Історико-культурні рекреаційні ресурси поселень Волинської області: суспільно-географічна оцінка» (2016 р.), *Аліна Дячук* «Просторово-часова динаміка земельного фонду і людності фізико-географічних районів Чернівецької області» (2021 р.), *Ірина Годзінська* «Географічні особливості формування та сучасний стан меліоративної системи Багненської долини» (2021 р.). Професор В. Круль – науковий консультант докторської дисертації *Олександра Короля* «Міжнародні туристичні потоки: суспільно-географічні аспекти формування та геопросторовий розподіл» (2020 р.).

Професор Петро Сухий (обирався зав. кафедри геодезії, картографії та управління територіями) досліджує питання сільськогосподарського виробництва в нових ринкових умовах і особливості формування та розвитку агропродовольчого комплексу Західноукраїнського регіону. Науковий керівник 4 кандидатів географічних наук: *Іван Вах* «Територіальні особливості розвитку й поширення народних художніх промислів Галицької Гуцульщини» (2010 р.), *Ігор Березка* «Морфометричний аналіз басейну річки Сірет та оцінка антропогенного навантаження з метою прогнозування несприятливих процесів» (2011 р., науковий співкерівник – професор Я. Жупанський), *Костянтин Дарчук* «Земельні ресурси Івано-Франківської області: територіальна диференціація, аналіз та напрями використання» (2013 р.), *Марія-Тетяна Атаманюк* «Економіко-географічна діагностика використання земельних ресурсів Українського Передкарпаття» (2019 р.).

Професор Володимир Лажнік (професор Волинського національного університету імені Лесі Українки) вивчає кількісної параметри оцінки економіко-географічної положення географічних об'єктів, суспільно-географічні системи обласного рівня. Піготував 4 кандидатів наук: *Оксана Пікулик* «Транспортне інфраструктурне забезпечення соціально-економічного розвитку Західного регіону України» (кандидат економічних наук, наукова спеціальність – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка, 2009 р.), *Сергій Пугач* «Міграції населення Волинської області (суспільно-географічне дослідження)» (2011 р.) (докторську дисертацію «Комунікаційні мережі регіону: теорія, методологія, практика соціально-географічного дослідження» С. Пугач захистив у 2021 році, науковий консультант – професор К. Мезенцев), *Ірина Савченко* «Територіально-політична система Волинської області (суспільно-географічний аналіз)» (2013 р.), *Андрій Майстер* «Геопросторова диференціація рівнів господарської освоєності території Волинської області» (2016 р.).

Доцент Мирослав Заячук (обраний деканом географічного факультету) досліджує географо-екологічні аспекти функціонування сільськогосподарського виробництва та геопросторову організацію фермерства України. Науковий керівник 1 кандидата географічних наук – *Юрій Білоус* захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 10 – Природничі науки, спеціальності 106 – Географія «Територіальна структура загальноосвітнього простору: суспільно-географічні аспекти та оцінка якості знань (на прикладі Чернівецької області)» (2021 р.).

На «дереві підготовки наукових кадрів» професора Ярослава Жупанського наукові «пагони» другого порядку представлені 4 докторами і 21 кандидатом наук.

Появилися на «дереві підготовки наукових кадрів» професора Я. Жупанського наукові «пагони» третього порядку – *Михайло Салій* – доктор філософії з галузі знань 10 – Природничі науки зі спеціальності 106 – Географія, ОНП Географія (науковий керівник – доцент Н. Заблотовська). Тема дисертаційного дослідження «Сучасні трансформаційні процеси Тернопільської обласної системи розселення та їх вплив на просторовий розвиток» (2025 р.).

Найдовша послідовність наукової школи професора Жупанського Ярослава Івановича включає тепер 4 ланки: Я. Жупанський – В. Джаман – Н. Заблотовська – М. Салій.

Загалом наукова школа професора Я. Жупанського, що продовжує активно розвиватись його учнями, нараховує 10 докторів і 30 кандидатів наук.

Професор Ярослав Жупанський був обраний академіком Академії наук вищої школи України, дійсним членом (академіком) Української Екологічної Академії наук, дійсним членом Наукового товариства імені Шевченка, почесним членом Українського географічного товариства, почесним професором Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. За визначні успіхи на науковій та педагогічній ниві Ярослав Іванович отримав нагороду АН вищої школи України імені Ярослава Мудрого, премію імені Омеляна Поповича, медаль імені А. С. Макаренка «За заслуги в галузі освіти і педагогічної науки», почесну грамоту Президії Верховної Ради України, медаль «За доблесну працю», «Відмінник народної освіти», «Відмінник освіти України»; удостоєний почесного звання «Заслужений працівник освіти України».

5. ВИСНОВКИ

1. Професор Ярослав Жупанський – автор понад 300 наукових і науково-методичних праць, працював за різноманітними напрямками географічної науки: географія промисловості, виробничо-територіальних комплексів, населення і використання трудових ресурсів, соціально-економічна картографія, історія географічної науки в Україні, географічне краєзнавство, методика викладання географії в середній та вищій школі.

2. Значну увагу Ярослав Іванович приділяв підготовці наукових кадрів – під його керівництвом захищено 17 кандидатських дисертацій (за 5 науковими напрямками) і 2 докторські дисертації, чим зробив значний вклад у розвиток географічної науки. Його наукові послідовники, в свою чергу, підготували 25 кандидатів і 2 докторів наук.

3. На «дереві підготовки наукових кадрів» професором Ярославом Жупанським загалом представлені 10 докторів і 30 кандидатів наук. Тому можна стверджувати про створену ним наукову школу «Картографічного моделювання та дослідження суспільно-географічних комплексів», яка продовжує активно розвиватись.

ЛІТЕРАТУРА

1. Джаман, В., Джаман, Я. (2025). Наукова школа професора Ярослава Жупанського. *Міжнародна науково-практична конференція «Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика»* (Чернівці, 31 жовт. – 2 лист. 2025 р.), 26 – 28. [Dzhaman, V., Dzhaman, Ya. (2025). Naukova shkola profesora Yaroslava Zhupanskoho. *Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Heohrafiia, kartohrafiia, heohrafichna osvita: istoriia, metodolohiia, praktyka»* (Chernivtsi, 31 zhovt. – 2 lyst. 2025 r.), 26 – 28].
2. Джаман, В. О., Заячук, М. Д., Круль, В. П., Потокій, М. В., Сухий, П. О. (2020). Ярослав Жупанський: віхи науково-педагогічної діяльності. *Міжнародна науково-практична конференція «Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика»* (Чернівці, 7 - 9 травня 2020 р.), 21 – 36. [Dzhaman, V. O., Zaiachuk, M. D., Krul, V. P., Potokii, M. V., Sukhyi, P. O. (2020). Yaroslav Zhupanskyi: vikhy naukovo-pedahohichnoi diialnosti. *Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Heohrafiia, kartohrafiia, heohrafichna osvita: istoriia, metodolohiia, praktyka»* (Chernivtsi, 7 - 9 travnia 2020 r.), 21 – 36].
3. Джаман, В., Заячук, М., Сухий, П. (2024). Ярослав Жупанський: віхи науково-педагогічної діяльності. *Міжнародна науково-практична конференція «Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика»* (Чернівці, 16 – 18 травня 2024 р.), 8 – 22. [Dzhaman, V., Zaiachuk, M., Sukhyi, P. (2024). Yaroslav Zhupanskyi: vikhy naukovo-pedahohichnoi diialnosti. *Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Heohrafiia, kartohrafiia, heohrafichna osvita: istoriia, metodolohiia, praktyka»* (Chernivtsi, 16 – 18 travnia 2024 r.), 8 – 22].
4. Жупанський, Я. І. (1975). *Виробничо-територіальні комплекси та їх картографування*. Львів: Вища школа. [Zhupanskyi, Ya. I. (1975). *Vyrobnycho-terytorialni komplekсы ta yikh kartohrafuvannia*. Lviv:

В.Джаман, Я. Джаман

Наукова спадщина і наукова школа професора Ярослава Жупанського

Vyshcha shkola].

5. **Жупанський, Я. І.** (Ред.) (1993). *Географія Чернівецької області*. Чернівці: Чернівецька обласна друкарня. [Zhupanskyi, Ya. I. (Red.) (1993). *Neohrafiia Chernivetskoï oblasti*. Chernivtsi: Chernivetska oblasna drukarnia].
6. **Жупанський, Я. І.** (1997). *Історія географії в Україні*. Львів: Світ. [Zhupanskyi, Ya. I. (1997). *Istoriia neohrafiï v Ukraini*. Lviv: Svit].
7. **Жупанський, Я. І.** (2006). *Словник термінів і понять з географії*. Чернівці: Технодрук. [Zhupanskyi, Ya. I. (2006). *Slovyk terminiv i poniat z neohrafiï*. Chernivtsi: Tekhnodruk].
8. **Жупанський, Я. І., Заячук, М. Д., Скрипник, Я. П., Сухий, П. О., Тютій, А. Г.** (1999). *Географія рідного краю. Чернівецька область*. Чернівці. [Zhupanskyi, Ya. I., Zaiachuk, M. D., Skrypnyk, Ya. P., Sukhyi, P. O., Tiuftii, A. H. (1999). *Neohrafiia ridnoho kraiu. Chernivetska oblast*. Chernivtsi].
9. **Жупанський, Я. І., Сухий, П. О.** (1996). *Соціально-економічна картографія*. Чернівці. [Zhupanskyi, Ya. I., Sukhyi, P. O. (1996). *Sotsialno-ekonomichna kartohrafiia*. Chernivtsi].
10. **Заячук, М. Д., Руденко, В. П., Джаман, В. О.** (2025). Розвиток географічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича за роки незалежності (1991 – 2025 рр.). *Український географічний журнал*, 3, 98 – 107. [Zaiachuk, M. D., Rudenko, V. P., Dzhaman, V. O. (2025). Rozvytok neohrafichnoho fakultetu Chernivetskoho natsionalnoho universytetu imeni Yuriia Fedkovycha za roky nezalezhnosti (1991 – 2025 rr.). *Ukrainskyi neohrafichnyi zhurnal*, 3, 98 – 107].

V. Dzhaman, Y. Dzhaman

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University,
Department of Geography of Ukraine and Regional Studies

Scientific heritage and scientific school

of Professor Yaroslav Zhupansky

Keywords: scientific heritage, scientific school, geographical sciences, candidate and doctor of sciences, scientific supervisor, cartographer, geographer, Yaroslav Zhupansky.

Abstract: The topics (main research problems) of the scientific heritage of Professor Yaroslav Zhupansky are considered. The topics of his dissertations (candidate and doctoral) are indicated, as well as the topics of the dissertations of his postgraduate students, applicants, doctoral students and subsequent scientific followers. The names on the "tree of scientific personnel training" by Professor Yaroslav Zhupansky and his followers are named.

Professor Yaroslav Zhupansky is the author of over 300 scientific and scientific-methodical works, worked in various areas of geographical science: geography of industry, production and territorial complexes, population and use of labor resources, socio-economic cartography, history of geographical science in Ukraine, geographical local history, methodology of teaching geography in secondary and higher schools.

Yaroslav Ivanovych paid considerable attention to the training of scientific personnel - under his leadership, 17 candidate theses (in 5 scientific areas) and 2 doctoral theses were defended, thereby making a significant contribution to the development of geographical science. His scientific followers, in turn, trained 25 candidates and 2 doctors of science.

In the "tree of training scientific personnel" by Professor Yaroslav Zhupansky, a total of 10 doctors (V. Dzhaman, V. Krul, P. Sukhy, M. Zayachuk, Zh. Buchko, M. Zhuk, I. Kostashchuk, O. Korol, S. Pugach, D. Kholyavchuk) and 30 candidates of sciences (V. Lazhnik, O. Lyasota, M. Potoky, O. Romanets, P. Cherneha, S. Bilokrynytskyi, S. Grekov, S. Dutchak, N. Zablotskova, V. Pechenyuk, O. Zayachuk, P. Kolyadynskyi, Ya. Atamanyuk, D. Dumitrash, P. Mruchkovskyi, R. Hyschuk, S. Bryk, S. Dobrovolska, I. Dobynda, A. Dyachuk, I. Godzinska, I. Vakh, I. Berezka, K. Darchuk, M.-T. Atamanyuk, I. Savchenko, A. Master, O. Pikulyk, Yu. Bilous, M. Saliy). Therefore, it can be said that the scientific school "Cartographic modeling and research of socio-geographic complexes" created by Yaroslav Ivanovych continues to develop actively.